

Programowanie deklaratywne

Artur Michalski
Informatyka II rok

Plan wykładów

- Wprowadzenie do języka Prolog
- Budowa składniowa i interpretacja programów prologowych
- Listy, operatory i operacje arytmetyczne
- Złożone/abstrakcyjne struktury danych
- Sterowanie mechanizmem nawrotów
- *Operacje wejścia/wyjścia w Prologu*
- Predefiniowane procedury prologowe
- Styl i technika programowania w Prologu

Operacje wejścia/wyjścia w Prologu

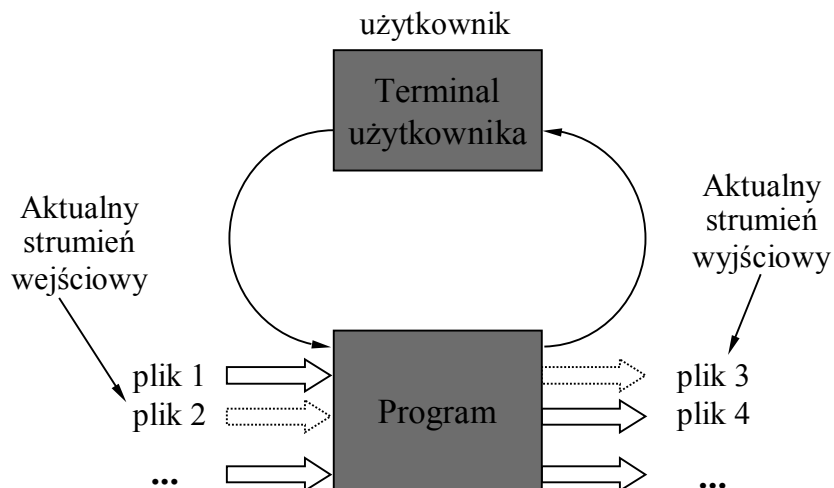
- Operacje na plikach sekwencyjnych
- Przetwarzanie plików termów
- Manipulowanie danymi znakowymi
- Kompozycja i dekompozycja atomów
- Wczytywanie programów prologowych:
consult i *reconsult*

Operacje na plikach sekwencyjnych

- W języku Prolog operacje na plikach opierają się na koncepcji *strumienia*
- Program prologowy czyta dane ze *strumienia wejściowego* i zapisuje dane do *strumienia wyjściowego*
- Strumieniem wejściowym i/lub wyjściowym może być dowolny plik o dostępie sekwencyjnym (tekstowy)
- Terminal użytkownika jest również traktowany jak strumień
- W trakcie wykonywania programu w danej chwili realizowana może być operacja odczytu i zapisu odpowiednio z/do jednego strumienia wejściowego i jednego strumienia wyjściowego
- *Domyślnym strumieniem* wejściowym i wyjściowym jest terminal użytkownika

Operacje na plikach sekwencyjnych

Operacje na plikach sekwencyjnych

Otwieranie plików

Operacja zmiany *aktualnego strumienia wejściowego*

see (<nazwa_pliku>)

jeżeli plik jest już otwarty to nadal pozostanie w trybie odczytu
(nie będzie błędu!)

Operacja zmiany *aktualnego strumienia wyjściowego*

tell (<nazwa_pliku>)

jeżeli plik jest już otwarty to nadal pozostanie w trybie zapisu
(nie będzie błędu!)

Operacje na plikach sekwencyjnych

Zamykanie plików

Operacja zamknięcia *aktualnego strumienia wejściowego*

seen

Predykat ten jest zawsze spełniony. Po wykonaniu strumieniem wejściowym zostaje terminal.

Operacja zamknięcia *aktualnego strumienia wyjściowego*

told

Predykat ten jest zawsze spełniony. Po wykonaniu strumieniem wyjściowym zostaje terminal.

Operacje na plikach sekwencyjnych

Identyfikacja strumieni

Operacja identyfikacji *aktualnego strumienia wejściowego*

seeing (Str)

Zmienna **Str** jest unifikowana z identyfikatorem strumienia (wygenerowanym automatycznie przez system).

Operacja identyfikacji *aktualnego strumienia wyjściowego*

telling (Str)

Zmienna **Str** jest unifikowana z identyfikatorem strumienia (wygenerowanym automatycznie przez system).

Operacje na plikach sekwencyjnych

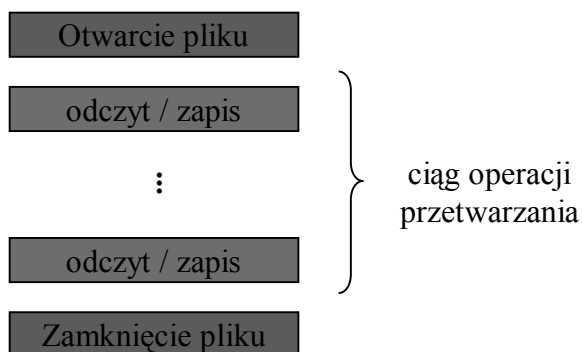
Operacje otwarcia i zamknięcia (**see**, **tell**, **seen**, **told**) służą wyłącznie do przetwarzania plików tekstowych (sekwencyjnych).

Podczas przetwarzania plików sekwencyjnych każda operacja (zapis/odczyt) powoduje automatyczne przejście do następnej pozycji w pliku.

Osiągnięcie końca pliku sygnalizowane jest zawsze specjalną wartością.

Operacje na plikach sekwencyjnych

Ogólny schemat przetwarzania pliku

Sekwencyjny charakter przetwarzania plików jest niezgodny z deklaratywną naturą programowania za pomocą regul.

Operacje na plikach sekwencyjnych

Rodzaje plików tekstowych:

- Pliki znakowe:
plik składa się z pojedynczych bajtów/znaków
- Pliki termów:
podstawowym składnikiem pliku jest term

Operacje na plikach sekwencyjnych

Operacje odczytu i zapisu dla plików znakowych:

get (X) - odczyt pojedynczego i *nie białego znaku* z aktualnego strumienia

get_byte (X) - odczyt jednego, dowolnego bajtu z aktualnego strumienia

put (X) - zapis pojedynczego znaku do aktualnego strumienia

Osiągnięcie końca pliku sygnalizowane jest wartością **-1**.

Operacje na plikach sekwencyjnych

Operacje odczytu i zapisu dla plików termów:

read (X) - odczyt pojedynczego termu z aktualnego strumienia wejściowego

write (X) - zapis pojedynczego termu do aktualnego strumienia wyjściowego

Osiągnięcie końca pliku sygnalizowane jest predefiniowanym atomem **end_of_file**.

Pliki termów muszą spełniać wymogi składni termów języka Prolog.

Przetwarzanie plików termów

Operacja odczytu termu ze strumienia wejściowego

Predykat **read (X)** oznacza odczyt pojedynczego termu z aktualnego strumienia wejściowego i unifikację termu ze zmienną **X**.

Brak dopasowania dla argumentu **X** predykatu **read**, nie będącego zmienną wolną, doprowadzi do błędu (nie nastąpi nawrót w celu odczytania następnego termu!).

Termy zawarte w pliku wejściowym muszą być zakończone znakiem kropki.

Pełna wersja operacji odczytu pozwala również wskazywać jakiego strumienia (**Str**) dotyczy operacja: **read (Str, X)**.

Przetwarzanie plików termów

Operacja zapisu termu do strumienia wyjściowego

Predykat **write (X)** oznacza zapis pojedynczego termu **X** do aktualnego strumienia wyjściowego.

Term **X** zostanie zapisany do pliku skojarzonego ze strumieniem wyjściowym w formie identycznej z wykorzystywaną dla domyślnego strumienia wyjściowego (terminala).

Termy zapisywane do pliku mogą mieć dowolny stopień złożoności (zagnieżdżenia).

Pełna wersja operacji zapisu pozwala również wskazywać jakiego strumienia (**Str**) dotyczy operacja: **write (Str, X)**.

Przetwarzanie plików termów

Pozostałe operacje dla strumienia wyjściowego

Predykat **append (X)** otwiera plik **X** w trybie dopisywania i wiąże go z aktualnym strumieniem wyjściowym.

Predykat **tab (N)** oznacza zapis **N** znaków odstępu do aktualnego strumienia wyjściowego, przy czym **N** musi być większe od 0.

Predykat **n1** (bezargumentowy) powoduje zapis znaku nowego wiersza (przejścia do nowej linii) do pliku skojarzonego z aktualnym strumieniem wyjściowym.

Przetwarzanie plików termów

Typowy schemat przetwarzania plików termów

Odczyt:

```
... ,  
seeing (Old) ,  
see (' dane.txt' ) ,  
... ,  
read (X) ,  
... ,  
seen ,  
see (Old) ,  
... ,
```

Zapis:

```
... ,  
telling (Old) ,  
tell (' wyniki.txt' ) ,  
... ,  
write (X) ,  
... ,  
told ,  
tell (Old) ,  
... ,
```

Przetwarzanie plików termów

Przykład przetwarzania plików tekstowych – odczyt z terminala

Interaktywne obliczanie sześcianu liczb dla ciągu wartości wczytanych z terminala od użytkownika:

```
cube:- read (X) , process (X) .  
process (stop) :- ! .  
process (X) :- N is X*X*X , write (N) , cube .
```

```
?- cube .  
|:2 .  
8  
|:5 .  
125  
|:stop .  
Yes
```

} Przykład użycia

Przetwarzanie plików termów

Przykład przetwarzania plików tekstowych c.d. – odczyt z terminala

Wersja pierwotna:

```
cube:- read(X), process(X).  
process(stop):- !.  
process(X):- N is X*X*X, write(N), cube.
```

Skrócona wersja eksperymentalna:

```
cube:- read(stop), !.  
cube:- read(X), N is X*X*X, write(N), cube.
```

Przetwarzanie plików termów

Przykład przetwarzania plików tekstowych c.d. – odczyt z terminala

Skrócona wersja eksperymentalna:

```
cube:- read(stop), !.  
cube:- read(X), N is X*X*X, write(N), cube.
```

Wyniki:

```
?- cube.
```

```
|:2. ←
```

Dane są tracone, bo
brak unifikacji dla `read(stop)`!

```
|:stop. ←
```

Po unifikacji `read(X)` błąd typu
w `N is X*X*X` dla stałej `stop`

```
ERROR: Arithmetic:'stop/0' is not a function
```

Przetwarzanie plików termów

Przykład przetwarzania plików tekstowych c.d. – odczyt z terminala

Wersja „user-friendly”:

```
cube:- write('Podaj liczbe: '),
       read(X), process(X).
process(stop):- !.
process(X):- N is X*X*X,
            write('Sześcian '),write(X),
            write(' wynosi '), write(N),nl,
            cube.
```

```
?- cube.
Podaj liczbe: 2.
Sześcian 2 wynosi 8
Podaj liczbe: stop.
Yes
```

} Przykład użycia

Przetwarzanie plików termów

Przykład przetwarzania struktur rekurencyjnych - listy

Klauzula **writelist(L)** wyświetla listę **L** na ekranie w taki sposób, że każdy term pojawia się w kolejnym wierszu:

```
writelist([]).
writelist([H|T]):- write(H), nl,
                  writelist(T).
```

Wczytywanie danych z terminala na listę :

```
readlist(L):- read(X), process(X,L).

process(stop, []):- !.
process(X, [X|T]):- readlist(T).
```

Przetwarzanie plików termów

Przykład przetwarzania struktur rekurencyjnych - listy

Jeżeli składowymi listy będą *wyłącznie* listy, to wszystkie elementy jednej podlisty powinny być w jednym wierszu:

```
writelist2 ([]) .  
writelist2 ([H|L]) :-  
    doline (H) , nl ,  
    writelist2 (L) .  
  
doline ([]) .  
doline ([H|L]) :- write (H) , tab (1) , doline (L) .
```

Zagnieżdżanie rekurencyjnych struktur wymaga zdefiniowania oddzielnego predykatu przetwarzania na każdym poziomie złożonej struktury.

Przetwarzanie plików termów

Operacje we/wy na złożonych strukturach danych

```
family  
/ | \  
person (tom, fox, date (7, may, 56)) | person  
| | / | \  
| | ann fox date  
| | | / | \  
| | | 9 may 60  
  
person (pat, fox, date (4, june, 80))  
person (jim, fox, date (9, july, 81))  
...
```

Złożone (zagnieżdżone) termy mogą być nieczytelne!

```
family (person (tom, fox, date (7, may, 56)) ,  
        person (ann, fox, date (9, may, 60)) ,  
        [person (pat, fox, date (4, june, 80)) ,  
         person (jim, fox, date (9, july, 81))] ) .
```

Przetwarzanie plików termów

Operacje we/wy na złożonych strukturach danych c.d.

```
family (person (tom, fox, date (7, may, 56)) ,  
        person (ann, fox, date (9, may, 60)) ,  
        [person (pat, fox, date (4, june, 80)) ,  
         person (jim, fox, date (9, july, 81)) ] ) .
```

Klauzula **wfamily (F)** formatuje dane z termu **F** w czytelny sposób.

```
wfamily (family (H, W, Ch)) :-  
    nl, write (parents) , nl, nl ,  
    writeperson (H) , nl ,  
    writeperson (W) , nl, nl ,  
    write (children) , nl, nl ,  
    writepersonlist (Ch) .
```

Przetwarzanie plików termów

Operacje we/wy na złożonych strukturach danych c.d.

```
writeperson (person (N, SN, date (D, M, Y))) :-  
    tab (4) , write (N) , tab (1) , write (SN) ,  
    write (' , born ') ,  
    write (D) , tab (1) ,  
    write (M) , tab (1) ,  
    write (Y) .
```

```
writepersonlist ([]) .  
writepersonlist ([H|T]) :-  
    writeperson (H) , nl ,  
    writepersonlist (T) .
```

Definicje klauzul służących do przetwarzania złożonych danych strukturalnych powinny odzwierciedlać ich strukturę.

Przetwarzanie plików termów

Operacje we/wy na złożonych strukturach danych c.d.

Rezultat działania klauzuli **wfamily(F)**:

parents

```
tom fox born, 7 may 56
ann fox born, 9 may 60
```

children

```
pat fox born, 4 june 80
jim fox born, 9 july 81
```

Przetwarzanie plików termów

Przetwarzanie pliku termów z niestandardowego strumienia

Typowy schemat przetwarzania plików dyskowych:

```
start:- see('dane.txt'), procfile, seen.
procfile:- read(Term), process(Term).
process(end_of_file):- !.
process(Term):- treat(Term),procfile.
```

Przykład przetwarzania pliku dyskowego - wyświetlanie zawartości pliku z numerowaniem termów

```
showfile(N):- read(Term), show(Term,N).
show(end_of_file,_):- !.
show(Term,N):- write(N), tab(2), write(Term), nl,
               N1 is N+1, showfile(N1).
```

Przetwarzanie plików termów

Przykład przetwarzania termów z niestandardowego strumienia wejściowego i wyjściowego

Katalog towarów zawarty jest w pliku składającym się z termów postaci:

```
item (numer , opis , cena , dostawca)
```

Chcemy wygenerować nowy plik zawierający tylko towary od jednego wyznaczonego dostawcy **Sup**. Przetwarzanie wymaga odczytu z jednego pliku np. **dane** i zapisu do drugiego pliku np. **wyniki**.

Zapytanie celu głównego:

```
?- see ('dane') , tell ('wyniki') , Sup=lloyd ,  
makefile (Sup) , told , seen .
```

Przetwarzanie plików termów

Przykład przetwarzania termów z niestandardowego strumienia wejściowego i wyjściowego

Klauzula **makefile (Sup)** wymaga podania nazwy dostawcy:

```
makefile (Sup) :- write (Sup) , write ('.') ,  
                  nl , makerest (Sup) .  
makerest (Sup) :- read (Item) , proc (Item , Sup) .  
proc (end_of_file , _) :- ! .  
proc (item (N , D , P , Sup) , Sup) :- ! ,  
    write (item (N , D , P)) , write ('.') , nl ,  
    makerest (Sup) .  
proc (_, Sup) :- makerest (Sup) .
```

Znak kropki jest dopisywany na końcu każdego termu w pliku wynikowym w celu umożliwienia ich ewentualnego odczytu za pomocą predykatu **read**.

Manipulowanie danymi znakowymi

Operacje odczytu i zapisu znaku z/do strumienia wyjściowego

Predykat **get_byte (X)** oznacza odczyt pojedynczego znaku z aktualnego strumienia wejściowego i unifikację jego kodu ASCII ze zmienną **X**.

Predykat **get (X)** jest wariantem klauzuli **get** przeznaczonym do odczytu znaków kodu ASCII nie będących tzw. białymi znakami – wszystkie wiodące białe znaki są pomijane, aż do napotkania widocznego znaku.

Predykat **put (X)** oznacza zapis pojedynczego kodu ASCII znaku **X** do aktualnego strumienia wyjściowego.

Manipulowanie danymi znakowymi

Przykład przetwarzania plików znakowych

Usuwanie nadmiarowych znaków odstępu z wczytanego napisu wejściowego - predykat **squeeze (X)**. Napis musi być zakończony znakiem kropki.

Przykład zastosowania

```
?- squeeze.  
: Robot wylał wodę na parapet.  
Robot wylał wodę na parapet
```

Definicja:

```
squeeze:- get_byte(C),put(C),do_rest(C).  
do_rest(46):- !. %znak kropki-koniec  
do_rest(32):- !,get(C),put(C),do_rest(C).  
do_rest(C):- squeeze.
```


Kompozycja i dekompozycja atomów

Predykat systemowy **name (A, S)** służy do przekształcania wczytanej informacji reprezentowanej w postaci listy kodów znaków (**S**) w stałą symboliczną lub liczbę (**A**). Konwersji można dokonywać w obie strony.

Przykłady

```
?- name(kot, X) .  
X=[107,111,116]  
?- name(Y, [112,105,101,115])  
Y=pies
```

Alternatywna reprezentacja list kodów znaków w Prologu -
napis ograniczony znakami cudzysłowu

```
?- [112,105,101,115]="pies" .  
Yes  
?- name(Y, "pies") .  
Y=pies
```

Kompozycja i dekompozycja atomów

Zastosowanie predykatu **name**

Przetwarzanie identyfikatorów numerowanych np. postaci:

```
item1,item2,...,itemk,...
```

Predykat **isitem(X)** ma służyć do sprawdzania, czy mamy do czynienia z właściwym identyfikatorem:

```
isitem(X) :- name(X, Xlist) ,  
             name(item, T) ,  
             conc(T, _, Xlist) .
```

```
conc([], L, L) . % przypomnienie definicji  
conc([H|T], L, [H|T2]) :- conc(T, L, T2) .
```


Kompozycja i dekompozycja atomów

Zastosowanie predykatu **name** c.d.:

Przekształcanie napisów języka naturalnego w następującą reprezentację wewnętrzną:

- każdy pojedynczy napis jest atomem
- całe zdanie jest listą atomów

Zdanie w języku naturalnym – przykładowe dane wejściowe:

Tomek był zadowolony z postępów robota.

Rezultat – przykładowe dane wyjściowe:

[Tomek ,był , zadowolony , z , postępów , robota]

Kompozycja i dekompozycja atomów

Zastosowanie predykatu **name** c.d.:

Program:

```
getsntc(Wlist):-
```

```
    get_byte(C),getrest(C,Wlist).
```

```
getrest(46,[]):-!.%znak końcowy - kropka
```

```
getrest(32,Wlist):-!,getsntc(Wlist).
```

```
getrest(L,[W|Wlist]):-getlttrs(L,Ls,Next),  
    name(W,Ls),getrest(Next,Wlist).
```

```
getlttrs(46,[],46):-!.
```

```
getlttrs(32,[],32):-!.
```

```
getlttrs(L,[L|Ls],Next):-get_byte(C),  
    getlttrs(C,Ls,Next).
```

Kompozycja i dekompozycja atomów

Zastosowanie predykatu **name** c.d.:

Komentarz

W predykacie **getrest** rozważamy trzy przypadki:

L - jest znakiem końca (kropką)

L - jest znakiem białym: pomijamy go i **getsntc** dla reszty

L - jest literą: najpierw odczyt całego słowa **W**,
rozpoczynającego się od **L**, potem reszta zdania **Wlist** za
pomocą **getsntc**, a wynik skumulowany w **[W|Wlist]**

```
getrest(46, []) :- !. %znak końcowy - kropka
```

```
getrest(32, Wlist) :- !, getsntc(Wlist) .
```

```
getrest(L, [W|Wlist]) :- getlttrs(L, Ls, Next) ,  
    name(W, Ls) , getrest(Next, Wlist) .
```

Kompozycja i dekompozycja atomów

Zastosowanie predykatu **name** c.d.:

Komentarz

W predykacie **getlttrs(L, Ls, Nc)** argumenty oznaczają:

L - aktualny znak (już wczytany) czytanego słowa

Ls - lista znaków (zaczynająca się od **L**) do końca słowa

Nc - znak, który znajduje się bezpośrednio za wczytanym
słowem; musi być znakiem białym

```
getlttrs(46, [], 46) :- !.
```

```
getlttrs(32, [], 32) :- !.
```

```
getlttrs(L, [L|Ls], Next) :- get_byte(C) ,  
    getlttrs(C, Ls, Next) .
```


Wczytywanie programów prologowych: *consult* i *reconsult*

W języku Prolog wczytywanie plików tekstowych zawierających program odbywa się na dwa sposoby:

- predykat **consult (F)** ładuje wszystkie klauzule z pliku **F**, które następnie są wykorzystywane do osiągnięcia zadanego celu; ponowne wykonanie tego predykatu spowoduje dopisanie nowych klauzul do już istniejących
- predykat **reconsult (F)** działa podobnie; jedynie w przypadku wystąpienia w pliku **F** klauzul relacji zawartych już w pamięci nastąpi ich redefinicja; pozostałe klauzule pozostaną nie zmienione